

En bättre Värld

EN TIDNING FRÅN VASAKRONAN • NUMMER 2 • JUNI 2019

TRANSPORTER
Så skapas hållbara lösningar

HEMMA I
GÖTEBORG
Modesuccén NA-KD öppnar pop-up

RESENÄREN
Möt världen på helt nya sätt

5
FRÅGOR OM
Solen som energikälla

PARK PÅ
TAKET

Här skapas en oas för människor och miljö

IDIOT – ELLER INTE?

ATT VI BÖRJAT cykla mer tror jag ingen har missat. Och alternativet har blivit fler. Elcyklar och sparkcyklar ställer nya krav på stadens infrastruktur och regelverk. Det går fortare med el och fler cyklar totalt sett gör att det samtidigt blivit trängre – dessutom lite oklart hur allt ska funka. Att cykla i Stockholm är därför inte alltid behagligt och det är inte ovanligt att man får sig några fula ord på vägen. Både bilister och cyklister är måna om att upplysa varandra om vilka idioter de är.

Ett besök i cyklarnas stad Köpenhamn inspirerar, i alla fall när jag har cyklat där. Här har man tagit frågorna på allvar och man känner sig helt trygg när man som cyklist blandar sig med bilarna. Lustigt nog är också tempot ett annat och stämningen bland olika trafikantter lite danskt gemytligt. Man har uppenbarligen gjort något klokt. Min bild är att man under lång tid har tänkt cykel när man planerat staden och jag är övertygad om att det är dit vi är på väg även här.

ALLT KAN DOCK inte lösas med cyklar. Vårt samarbetsprojekt "Älskade stad" gillar alla. Enkelt uttryckt handlar det om att samla godsleveranser till ett ställe, köra ut det med eltåg och samtidigt ta med avfallet tillbaka på samma runda. Enkelt, självklart och hållbart, och vem kan inte gilla det? Ändå är det långt kvar innan städerna har en smart godshantering. Men vi är på väg och "Älskade stad" håller

långsamt på att sprida sig till flera delar av Stockholm, till Malmö och nu nyligen även till Oslo. I Norge har man döpt om det till "Elskede By". I och med det är det redan språkpassat för Danmark. Jag är övertygad om att danskarna också kommer hänga på. Och vem vet – där kanske man väljer att köra cyklar istället.



Trevlig läsning!

PETER ÖSTMAN, Kommunikationschef Vasakronan

Enbättre Värld

ges ut av VASAKRONAN

ANSVARIG UTGIVARE OCH CHEFREDAKTÖR: Peter Östman, Tel: 08-566 205 60, peter.ostman@vasakronan.se **REDAKTIONSCHEF:** Pontus Ekholm, Tel: 08-566 205 39, pontus.ekholm@vasakronan.se

REDAKTIONENS ADRESS: Vasakronan AB, Box 300 74, 104 25 Stockholm. Tel: 08-566 20 500 **WEBB:** www.vasakronan.se

OMSLAG: Evli Bank, Regeringsgatan 67, Stockholm. **BILD:** Gustav Kaiser.

REDAKTIONELL PRODUKTION: Susanne Glennegård och Ewa Lindström, Springtime-Intellecta.

REDAKTIONSRÅD: Rebecca Liljebladh Thorell, Anneli Dahl, Pontus Ekholm, Daniel Jighede, Sara Rääf och Victoria Wahlberg. **REPRO:** Turbin.

TRYCK: Brand Factory, 2019. Tryckt på miljögodkänt papper.

NY ADRESS ELLER MOTTAGARE MEDDELAS TILL: adressandring@vasakronan.se



TEMA:TRANSPORTER

Städerna växer, både i Sverige och globalt. Det är där framtidens hållbara lösningar behöver skapas. Det gäller inte minst hur människor och varor ska förflytta sig...

4



STUTEN MITT I STADEN

Park på taket, kontor med fantastisk utsikt, butiker och ett matpalats...

11

10 VID KAFFEAUTOMATEN

Tågsemester...

26 FEM FRÅGOR TILL

Johan Lindahl...

21 PATENT PÅ KONTOR

Lysande idéer kan bli stora affärer...

27 VÄRDENS SIDA

Sommarsköna utehäng...

24 I HUVUDET PÅ

Sanaz Habibi...

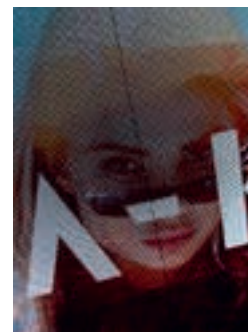
28 DETALJEN

Kärleken är blå...

GÖTEBORGS MODELEJON

Magnus Hjärne är medgrundare till NA-KD, ett digitalt fenomen inom mode...

17





VAR ALLTID REDO

OM DET går snett under cykelturen. Var inte orolig. Se bara till att packa ner den snygga retrodesignade plåtasken som innehåller ett smart reparationskit. Här ryms bland annat däckavtagare, lagningslappar, limtub, nyckelsats och skiftnyckel. ah lens.se

SOMMARTIDER HEJ HEJ

SNART ÄR DET DAGS för välförtjänta lata dagar. Nu väntar utflykter, cykelturer, bad och förhoppningsvis sol. Här kommer lite inspiration i väntan på semestern.

ODLA I LITEN SKALA

DET BEHÖVS ingen stor trädgård. Det går fint att få grödor att växa på små utrymmen. Öppna påsen, häll fröerna i jorden, vattna sparsamt. Låt odlingspåsen stå ljust och varmt. Sedan är det bara att se fram emot resultatet. designorget.se



SUG LITE SMARTARE

SNYGGA OCH hållbara sugrör tillverkade av 100 procent eko-certifierad bambu. Bamboo Short Straws har ett mindre format som passar perfekt för barn. Sugrören går dessutom att använda igen och igen. Bara handdiska i varmt vatten med mildt diskmedel. Rengöringsborste följer med. jordklok.se



GÖRETT BRA VAL

I NORDLIGASTE

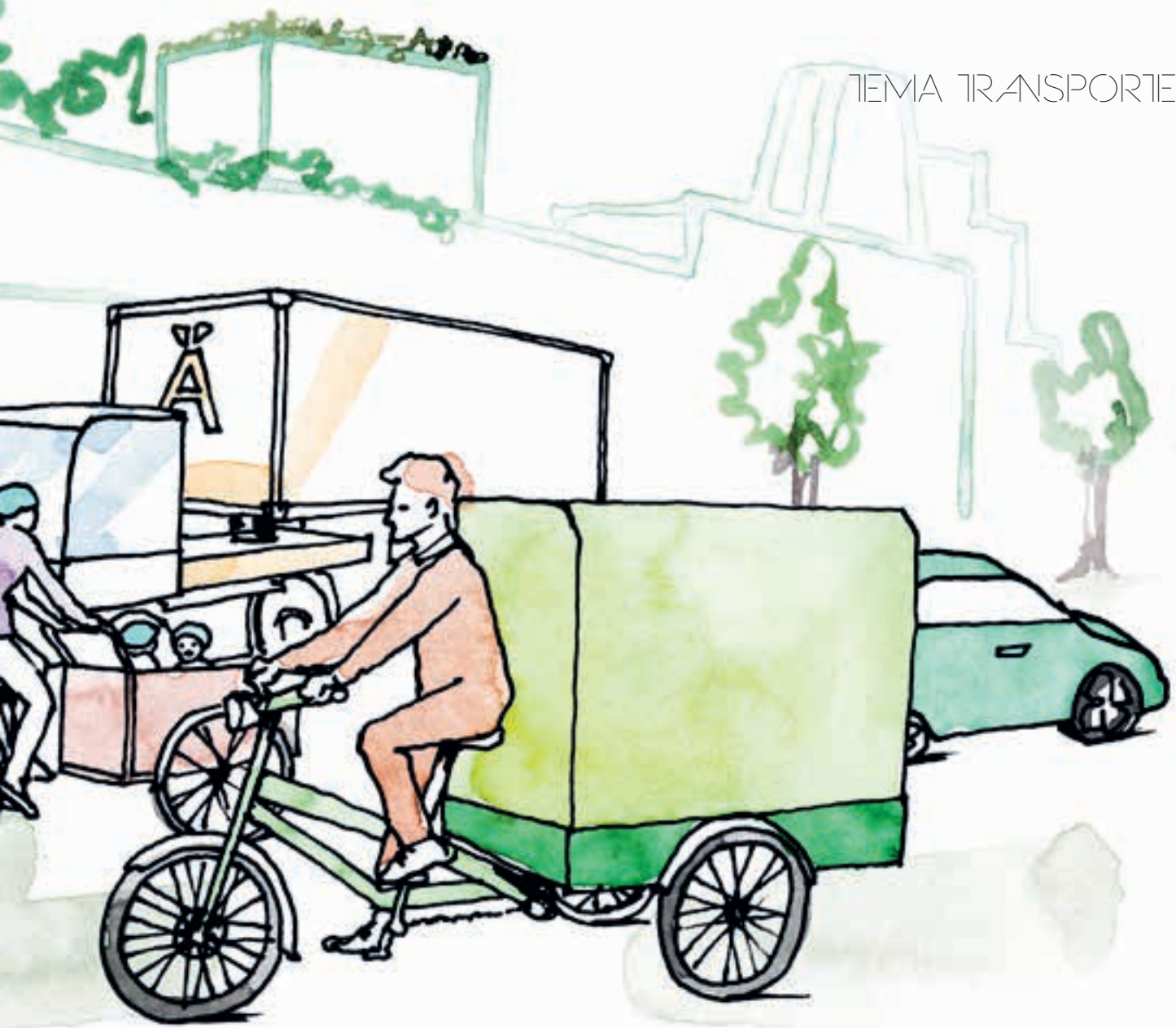
Ghana råder extrem fattigdom. Den fina korgen görs av elefantgräs och tillverkas främst av kvinnor. Många är änkor och ensamstående mödrar. Nästan ingen kan läsa eller skriva. Korgflätningen är en av få möjligheter de har att försörja sig. granit.com



På väg in i framtiden

Städerna växer, både i Sverige och globalt. Det är där framtidens hållbara lösningar behöver skapas. Det gäller inte minst hur människor och varor ska förflytta sig.

TEXT: ANDREAS ERICSON ILLUSTRATION: ANNE-LI KARLSSON



I STADSKÄRNORNA ligger husen tätt. Mäniskor, fordon, varor och gods trängs om utrymme. Buller och avgaser skapar problem.

En som har funderat mycket kring mobilitet i staden är Fredrik Bergström, affärsområdeschef på konsultföretaget WSP som ofta anlitas av både byggbolag och kommuner när det gäller att planera nya bostadsområden.

– Att arrangera hur vi rör oss i städer – det som kallas mobility management – har blivit

viktigare, inte minst i storstäder. I exempelvis Stockholm arbetar vi mycket med att hitta områden där det finns möjlighet att bygga mer just på grund av att platsen har så bra tillgänglighet, säger han.

Fredrik Bergström nämner Flemingsberg i Huddinge och Slakthusområdet i Stockholm som två exempel på områden där god kollektivtrafik redan finns.

– Arbetsresorna är ju de stora flödena vi har



”GLOBALT SER VI EN STARK CYKELTREND. DET FÅR MAN FÖRSÖKA TA HÖJD FÖR I PLANERINGEN. DET HANDLAR OM ATT SMALNA AV BILVÄGAR, BREDDA CYKELBANOR OCH INFÖRA SÅ KALLADE CYKELMOTORVÄGAR.”

FREDRIK BERGSTRÖM, AFFÄRSOMRÅDESCHEF, WSP

i en stad. Vi har tillgång till helt fantastiska transportmodeller. Utifrån var man bor och jobbar idag och var man kommer bo och jobba imorgon kan vi förutsäga flödena, säger han och fortsätter:

– Då kan man anpassa de flöden som finns och förstärka dem, eller så försöker man hitta nya destinationer dit människor söker sig för att exempelvis handla eller arbeta. Arenastaden i Solna är ett bra exempel på en sådan.

Vilka andra trender ser du när det gäller mobilitet?

– Globalt ser vi en stark cykeltrend. Det får man försöka ta höjd för i planeringen. Det handlar om att smalna av bilvägar, bredda cykelbanor och införa så kallade cykelmotorvägar.

– Mikromobilitet är ett annat begrepp som poppar upp överallt, och då rör det sig exempelvis om hyrcyklar eller elscوتر. Det finns också ett stort intresse för trängselskatter av svensk typ, eftersom de styr över resenärer till kollektivtrafik samtidigt som det är en metod att finansiera nya satsningar. Många städer i Nordamerika – exempelvis Vancouver och New York – är nyfikna på den typen av lösning.

NIKOS PAKAKATSIKAS arbetar på WSP med just mikromobilitet. Tillsammans med en kollega håller han på att sammanställa en analys av mobilitetsarbetet i olika städer. Fokus är de många nya företag som erbjuder transportmedel som exempelvis elscوتر.

– Vi tittar dels på hur olika aktörer agerar i olika städer. Var placerar man exempelvis scوتر och cyklar? Sedan undersöker vi också vad städerna gör för att underlätta för olika operatörer. Tillsammans kan det här förklara varför en operatör lyckas exempelvis i London men inte i Manchester, säger Nikos Papakatsikas.

Runtom i världen finns massor med uppstickare i en snabbt framväxande bransch. I Stockholm finns sedan tidigare exempelvis Voi och Lime som bara i år har fått sällskap av tyska Tier och svenska Glyde. Alla erbjuder de uthyrning av elsparkcyklar.

– De flesta operatörer har inte ordnat upp sin ekonomi för att gå med vinst än. Det är lätt nog att dra igång i en stad, utan särskilt mycket analys, så många prövar det, säger Nikos Papakatsikas och fortsätter:

– Det finns gott om riskkapital som vill satsa men inte särskilt mycket regelverk som hindrar.

Samtidigt har kritiken växt över nedskräpning och olycksrisker.

– Någon form av ansvar måste operatörerna av sådana här tjänster förstås ta, säger Nikos Papakatsikas.

Det är svårt att konkurrera med pris när tjänsterna är relativt lika varandra. Det gör att alla företag satsar hårt på att växa för att öka synligheten för just sin lösning. Målet är givetvis att bli den som är kvar på täppan när alla andra fallit ifrån.

BILPOOLER ÄR ett annat vanligt sätt att minska trängseln på, detta genom att dela på de bilar som finns.

– Vi har över 100 000 kunder, säger Sandra Ryberg som är marknadschef på Sunfleet, som är Sveriges största bilpoolsföretag.

Företaget har funnits sedan 1998 och etablerade sig först i miljöstadsdelen Hammarby Sjöstad i Stockholm. Att det skedde just där var ingen slump utan en del av planläggningen.

– Kommunen hjälpte till för att skapa möjligheter till delade bilar i området, säger Sandra Ryberg.

Exemplet har fått många efterföljare runtom i Sverige. Många i framförallt storstäder uppskattar bilpoolernas flexibilitet. En bil finns



Nikos Papakatsikas,
WSP



”VI SAMLADE OLIKA AKTÖRER FÖR ATT SE OM VI KUNDE HITTA SÄTT ATT SAMARBETA PÅ. RESULTATET BLEV ÄLSKADE STAD”

ROBIN BILLSJÖ, GODSSTRATEG PÅ TRAFIKKONTORET PÅ STOCKHOLM STAD

tillgänglig när man behöver den, resten av tiden behöver man inte bekymra sig över den.

Enligt Nikos Papakatsikas är svenska städer generellt ganska positiva till den här typen av nya sätt att organisera mobilitet. Och alla är överens om att framtidens städer kommer behöva flera olika typer av lösningar som tillsammans bidrar till mindre trängsel. Det kan handla om bilpooler, elscوترar eller samordnade godsflöden.

GODSFLÖDEN GENERERAR en stor del av transporterna i en stad och de kan inte, på samma sätt som människor, flyttas över till kollektivtrafik. Det var just för att effektivisera

sådana flöden som Älskade Stad grundades, ett samarbetsprojekt mellan Stockholms stad, Ragn-Sells, Bring och Vasakronan. Liknande upplägg startas nu även i Malmö och Oslo.

– Staden har lång tradition av att jobba med privat sektor just med godsfrågor. Vi samlade olika aktörer för att se om vi kunde hitta sätt att samarbeta på. Resultatet blev Älskade Stad. Enkelt uttryckt handlar det om att kombinera flödet av varor som behöver transporteras in i city och avfall som behöver transporteras ut, säger Robin Billsjö, godsstrateg på trafikkontoret på Stockholm stad.

Numera körs alla Brings leveranser som ska till mottagare i City till en samlastningscentral



TEMA TRANSPORTER



i Klara Zenit, en fastighet som ägs av Vasakronan. Där lastas de över på Ragn-Sells el-trailer som levererar den sista biten. Samtidigt tar trailern med sig återvinningsmaterial tillbaka till lastcentralen för omlastning ut ur stan.

– Våldigt tidigt förstod vi att vi behövde hitta en fungerande affärsmodell som funkar kommersiellt. Det går alltid att dra igång saker med projektfinansiering, men vi ville inte skapa något som bara kunde leva med konstgjord andning, säger Robin Billsjö.



Erik Wastesson,
Ragn-Sells City Services

RAGN-SELLS HAR en lång historia av den här typen av verksamhet. Erik Wastesson, som är chef för Ragn-Sells City Services, berättar att företaget har jobbat med logistiken i Gallerian i Stockholm sedan år 2000.

– Tidigare, när alla speditörer skulle leverera samtidigt, innebar det ofta kaos nere i garaget. Det var inte ovanligt att de fick lossa uppe på gatan och dra godset på pallvagn genom själva köpcentrumet, säger han.

Själva kunde Ragn-Sells inte komma åt att hämta avfall på grund av trängseln.

– Vi fick en fråga från fastighetsägaren om vi kunde tänka oss att ta över alla flöden och numera hanterar vi både allt gods och allt avfall i Gallerian och i åtta andra köpcentrum.

Därifrån var steget inte långt till att tillämpa samma princip på gatorna runtom fastigheterna. Det var så tanken föddes, att jobba med avfall- och godsflöden i ett större område, säger Erik Wastesson.

Både han och Robin Billsjö tror det har varit viktigt att Stockholm stad varit engagerat i projektet.

– Eftersom vi är en neutral aktör kan vi ligga på och hjälpa andra att hitta former för samarbete. Vi bidrar också med långsiktighet genom att de kommersiella aktörerna blir mer benägna att delta när vi finns med. Sedan kan vi själva styra regelverket genom att bygga om gator och liknande, säger Robin Billsjö.

Hur ser framtidsplanerna ut?

– Vi vill försöka plocka in fler flöden, vid sidan av Brings paket finns många andra paketleverantörer. Vi för också en dialog med Statens Fastighetsverk om kvarteren där riksdag och regering är inrymda och där transporterna behöver effektiviseras eftersom vissa gator av säkerhetsskäl behöver stängas av för tung trafik, säger Robin Billsjö och fortsätter:

– Vi vill ha en attraktiv stad som inte ska domineras av bilar. Att samla godsflöden löser inte allt, men det är en viktig pusselbit. Vi får en trevligare miljö, mindre buller och bättre trafiksäkerhet och så bidrar vi till ett hållbart samhälle ur klimatsperspektiv. ●

”Tidigare när alla speditörer samtidigt skulle leverera innebar det ofta kaos nere i garaget.”

ERIK WASTESSION, RAGN-SELLS CITY SERVICES



HYPERLOOP är en revolutionerande teknik för supersnabba transporter. Det talas om hastigheter på över 1 100 kilometer i timmen. Tekniken baseras på en tub med lågt lufttryck, nära vakuum, där luftmotståndet är mycket litet. Nyligen presenterade Hyperloop Transportation Technologies en prototyp på en passagerarfarkost i full skala. Den ska nu testas och målet är att ha ett godkänt fordon inom några år.



UNDERJORDISKA TUNNLAR för smidiga resor med skyttlar. Chicago har visat intresse för att bygga ett underjordiskt pendeltågssystem. Om det blir verklighet ska det utvecklas av företaget Boring Company, grundat av Teslas vd Elon Musk. Sträckan är tänkt att gå mellan affärsdistriktet The Loop och O'Hare International Airport. Skyttlarna ska rymma upp till 16 personer, färdas i 240 km i timmen och förkorta resan från 40 minuter till 12.

NYA SÄTT ATT FÄRDAS

VI MÅSTE HITTA NYA SMARTA SÄTT ATT FÄRDAS OCH FÖRFLYTTA OSS PÅ. VISIONERNA ÄR STORA OCH DEN TEKNISKA UTVECKLINGEN TÄNJR PÅ GRÄNSERNA.



BESTÄLL HEM MAT med gott samvete. Aira elscooter levererar middagen till dörren samtidigt som den bidrar till bättre miljö i staden. Hemligheten är en renande sten som är placerad på flera olika ställen på scootern och som bidrar till att eliminera luftföroreningar. Stenen är gjord av ett speciellt material, ecoGranic. Det renar luften genom en naturlig process som liknar växters förmåga att ta hand om skadliga partiklar.



RULLANDE HOTELL. Det kan snart vara verklighet. Ett kanadensiskt företag har designat ett självkörande fordon som samtidigt är ett fullt utrustat hotellrum. Du kan boka en natt, krypa till kojs och vakna utvilad vid din destination. Frukosten levereras av en drönare och resan styr du via en app. Vill du göra ett stopp för att besöka en sevärdhet är det bara att säga till.

VID KAFFEAUTOMATEN

DIN DOS AV ANVÄNDBAR TRIVIA OCH SPÄNNANDE SAMTALSÄMNER



TOM DIXON

ÄT EN GOD MIDDAG – OCH TA MED PORSLINET HEM

UNDER DESIGNVECKAN i Milano i april smygöppnade The 100-cover restaurant. Här kan du inte bara äta och dricka gott i en fantastisk miljö. I princip allt är till salu som bord, stolar, porslin och inredning. Tanken är att skapa en levande miljö som är i ständig förändring. Förutom att erbjuda god mat bygger konceptet på en både avskalad och fantasifull estetik som ska få gästerna att koppla av. Metall och marmor är två bärande material. Det finns både större utrymmen, små alkover och mindre kryp-in. Restaurangen ligger på Via Manzoni, nära berömda Teatro alla Scala.



SDI



JAVITS CENTER

NEW YORK BLIR SMART OCH GRÖNT

NU SKA NEW YORK bli grönare. Bokstavligen. I april röstade New York City Council fram en historisk lag, The Climate Mobilization Act. Målet är att minska utsläppen från byggnader som är större än 25 000 kvadratmeter med 80 procent under de närmaste 30 åren.

En del i det är att nya bostads- och kommersiella byggnader måste ha tak där det finns växter, solpaneler eller små vindkraftverk. Eller en kombination av alla tre. Även större renoveringar av hus omfattas. Sedan tidigare finns en sådan lag i San Francisco, Denver och Portland, Oregon och Toronto. Och nu följer alltså The Big Apple i samma spår.



BARBER & OSGERBY

UT MED SKRIVBORDEN – IN MED SOFFAN

I FRAMTIDENS kontor behövs inte skrivborden. Det menar brittiska designerduon Ed Barber och Jay Osgerby. Däremot behövs fortfarande kontoret som en plats att mötas, dela kunskap och samarbeta. Och då krävs inredning som är anpassad till precis detta. I samarbete med schweiziska Vitra Duon har därför duon lanserat Soft Work. Det är ett modulärt flexibelt system för möbler som skapar utrymme för nya sätt att arbeta.

”Slåss för det som är viktigt för dig. Men gör det på ett sätt som får andra att vilja följa efter.”

RUTH BADER GINSBURG

BOK-TIPSET

TÅGSEMESTER

Eva Wrede, Susanna Elfors.
Eva Wrede förlag

INTRESSE FÖR att semestra med tåg har exploderat. Boken innehåller 24 berättelser skrivna av resenärer. Barnfamiljer på äventyr, ensamvargar på luff, brudpar på bröllopsresa och pensionärer som vill se världen. De delar med sig av erfarenheter och ger inspiration. I ett faktsäckat kapitel tipsar också Per J Andersson, redaktör på Vagabond, om hur du bäst planerar och bokar din resa.





Stuten mitt i staden

**Park på taket, kontor med fantastisk utsikt, butiker och ett matpalats.
Säg vad som inte ryms i Stuten, i hjärtat av Stockholm.**

TEXT: SUSANNE GLENNEGÅRD **BILD:** GUSTAV KAISER

Lunchtid. I matpalatset K25 på Kungsgatan 25 är det fullpackat, knappt ett ledigt bord i sikte. K25 öppnade 2013 och blev snabbt succé. På 700 kvadrat ryms mat från världens alla hörn, från tidig morgon till sen kväll. Ett perfekt tillskott till en klassisk gata som invigdes 1911 och som i årtionden lockat nöjeslystna och hungriga stockholmare.

Stuten består av tre byggnader. Fastigheten sträcker sig genom kvarteret och har fasader mot Kungsgatan, Regeringsgatan och Oxtorgsgatan.

Läget mitt i Stockholms city gör att all tänkbar service finns nära. Kungsgatan kantas av butiker och restauranger och det är nära till NK, Mood och Bibliotekstan.

VID K25 går en rulltrappa upp till Regeringsgatan som har ett lugnare tempo. På Regeringsgatan 67 finns sedan några år tillbaka en liten park på taket. För hyresgästerna är det en lummig och skön oas som samtidigt gör nytta. Parken är skapad i samarbete med Bee Urban. Deras mål är att återknyta den urbana människan med naturen genom att föra in nyttodjur och -växter i miljöer där vi vistas. Som på innergårdar, terrasser och tak. De vill också sprida kunskap om biologisk mångfald och hur den hänger ihop med hållbar stadsutveckling och vårt välbefinnande. ●



Högst upp i huset har Evli Bank direkt utgång till den lilla parken på taket som bjuder alla hyresgäster på skön vila. Här finns också växter, fågelholkar och träd som bidrar till att rena luften och ta hand om dagvatten.



Stuten

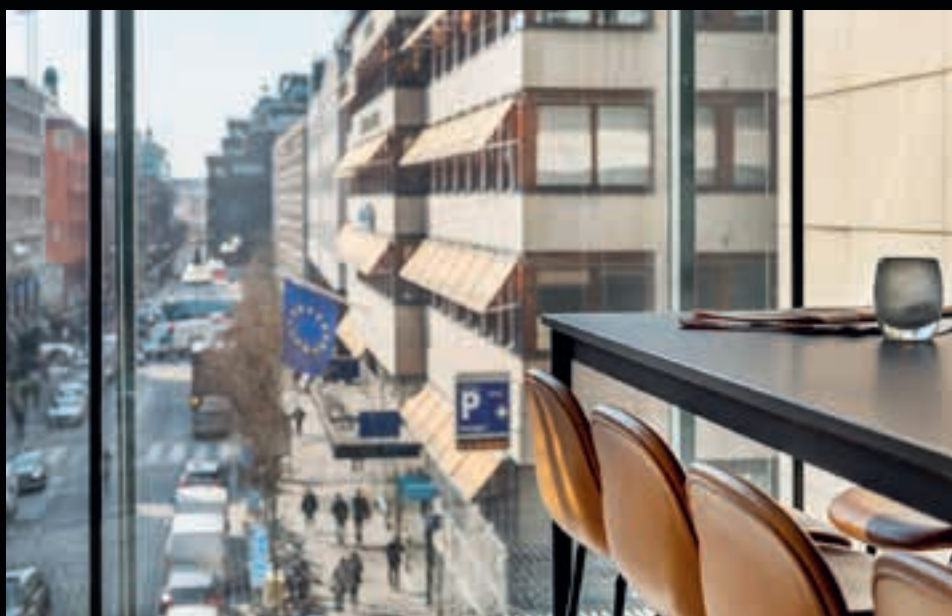
ADRESS Kungsgatan 25-27/
Regeringsgatan 67-71/Oxtorgs-
gatan 2-4, Stockholm

HYRESGÄSTER: Bland andra
Evli Bank, xLENT, K25 och Norron.

YTA: Kontor drygt 11 800 kvm,
butiker drygt 2 600 kvm

KOMMUNIKATIONER:
Promenadavstånd till buss,
tunnelbana och Stockholms
centralstation.

I NÄRHETEN: Stureplan,
Gallerian, mood Stockholm
och Hamngatan.





Ibland funkar det bäst att slå sig ned på golvet. Några våningar under Evli Bank sitter IT-konsultbolaget XLENT i stilrena lokaler.





K25	
01	VIGÅRDA
02	SNACK BAR
03	PIZZA POSTO
04	ZOCALO
05	YOI
06	HATTORI SUK DEVIL
07	WANG BY WA
08	BEIJING 8
09	MALMØ
10	COMBO
11	NERO

Matpalatset K25 har fått sitt namn efter läget, på Kungsgatan 25.

Nio restauranger, ett kafé och ett bageri. Lunch, middag eller fika. Här finns allt.





Ljuset flödar in genom stora fönster. Fondbolaget Norron på Oxtorgsgatan kan njuta av utsikten över Stockholms citys takåsar.



MODELEJON

MAGNUS HJÖRNE ÄR MEDGRUNDARE TILL NA-KD, ETT DIGITALT FENOMEN INOM MODE. MEN HAN TROR OCKSÅ PÅ DEN FYSISKA BUTIKENS STYRKA I KOMBINATION MED NÄTHANDELN. TILL EXEMPEL POP-UP-BUTIKER.

TEXT: SUSANNE GLENNEGÅRD **BILD:** JOHANNES BERNER





**”NÄR DE STORA
VARUHUSEN I EUROPA
HÖRDE AV SIG OCH
VILLE SÄLJA VÅRT
VARUMÄRKE BÖRJADE
VI FUNDERA”**

MAGNUS HJÖRNE OM ETABLERING AV FYSISKA BUTIKER



NA-KD blivit ett av Europas tjugo snabbast växande företag inom modeindustrin med försäljning online i 130 länder. 2017 var omsättningen över 400 miljoner kronor.

**”Vid
invigningen
hade vi
nästan
800 meter
kö.”**

MAGNUS HJÖRNE
MEDGRUNDARE OCH RETAIL DIRECTOR
PÅ NA-KD.



NA-KD:S POP-UP-butik i köpcentrumet Kompassen I Göteborg är det svårt att hitta kunder över 25 år. Här är det unga tjejer som testar och provar. Ofta i små gäng som engagerat dividerar över om den där toppen passar till kjolen eller inte. Framme vid kassan betalar två kompisar en hel hög med kläder. När de fått sina påsar tar de en selfie och ser nöjda ut.

NA-KD startade 2015. Konceptet var att sälja trendigt mode och accessoarer som inte kostade skjortan. Satsningen var online, global och målgruppen kristallklar: millennials. Alltså de som är födda från sent 1980-tal till tidigt 2000-tal.

– Vi såg en nisch och förstod att vi måste nå yngre på nya sätt eftersom de agerar och tänker annorlunda. De vill följa och dela, helst bilder och videos. Millennials är inte lättlurade. De vill inte se retuscherade supermodeller utan är intresserade av vanliga människor som delar med sig av sin stil, säger Magnus Hjörne,

medgrundare och Wholesale/Retail Director på NA-KD.

NA-KD lyckades skapa en stark närvaro i sociala kanaler och knöt till sig influencers över hela världen. Idag har företaget mer än 2 miljoner följare. Över 90 procent av de som shoppar är yngre än 30 år, nästan 65 procent är under 25. Uppenbarligen har de nått sin målgrupp, både via nätförsäljning och i butik.

Från början var NA-KD:s strategi enbart digital. Längre valde de att säga nej till fysiska butiker.

– Men när de stora varuhusen i Europa hörde av sig och ville sälja vårt varumärke började vi fundera, säger Magnus Hjörne.

SÅ NA-KD TÄNKTE nytt. Nu finns de på 1000 försäljningsställen i Europa, inklusive stora varuhus som El Corte Inglés i Spanien, Peek & Cloppenburg i Tyskland och Galeria Lafayette i Frankrike.



**GODA
grannar**

HYRESGÄST: NA-KD

VERKSAMHET:

Mode för unga kvinnor

ADRESS:

Fredsgatan 12, Göteborg

YTA: 1 200 kvm





”Vi kommer från Göteborg och det känns extra kul att vara på hemmaplan. Det här är ett av de bästa lägena med ett bra flöde av människor.”

ANDRÉ BISSMARK, OVERSTOCK MANAGER NA-KD



– Att vi finns bredvid märken som Levi's och Tommy Hilfiger stärker vårt eget varumärke. Och att shoppa är socialt. Styrkan med en fysisk butik är upplevelsen, att prova och känna på varorna. Andelen av försäljning som sker online kommer fortsätta att öka, men den fysiska butiken kommer aldrig försvinna, säger Magnus Hjärne.

Som en del av NA-KD:s mix finns nu både outlets på flera orter både i Europa och Sverige – och pop-up-butiker. Den i Göteborg öppnade i mitten av april och kommer att finnas kvar under sommaren. Sedan finns nya planer.

– Vi är nöjda med försäljningen och mottagandet. Vid invigningen hade vi nästan 800 meter kö. Feedbacken från kunderna har varit väldigt positiv. Men det vi vill är att bygga upp en hype, öppna, stänga och sedan skapa liknande koncept på andra ytor runtom i Europa.

SEDAN STARTEN har NA-KD blivit ett av Europas tjugo snabbast växande företag inom modeindustrin med försäljning online i 130 länder. 2017 var omsättningen över 400 miljoner kronor.

– Online är det viktigt att det hela tiden händer saker. Det finns en ständig efterfrågan på nyheter och därför släpper vi ständigt nya kollektioner. Vi har en kräsen målgrupp, säger kollegan André Bissmark.

Hans titel är Overstock Manager. Vilket betyder att han har huvudansvar för att öppna outlets och pop-up-butiker och styr över inköp och lager. I pop-up-butiken i Kompassen säljs det egna varumärket till fullpris på bottenplan. På övervåningen hittar kunderna en outlet med ett stort utbud av kända varumärken, både det egna och andras.

– Det är förstås rätt mycket jobb med att öppna en pop-up. Men vi ser det som en investering. Det ger våra kunder möjlighet att komma till en fysisk butik och det är ett bra sätt att visa upp nya kollektioner och trender, säger André Bissmark och fortsätter:

– Vi kommer från Göteborg och det känns extra kul att vara på hemmaplan. Det här är ett av de bästa lägena med ett bra flöde av människor. Att vi ligger bredvid andra butiker med kända varumärken är viktigt. Vi har sagt nej till flera lägen för att de inte passar oss. ●



PATENT PÅ KONTOR

LYSANDE IDÉER KAN BLI STORA AFFÄRER. MEN DÅ GÄLLER DET ATT SKYDDA SINA INNOVATIONER. VI BESÖKTE IMMATERIALRÄTTSSBYRÅN AWA I MALMÖ FÖR ATT PRATA PATENT, EXTREMT SNABB TEKNIKUTVECKLING OCH NYFIKENHET.

TEXT: SUSANNE GLENNÉGÅRD BILD: PETER WESTRUP



UPPFINNAR-JOCKAR, likt Peter Dalles rollfigur i Lorry, är väl inte den typiska kunden som AWA:s Sverigechef Kristina Walls träffar på kontoret. Även om de dyker upp ibland.

– Jag minns en kvinna som var trött på hårlössen hos barnen och blandade till ett extrakt av växter från trädgården. Hon fick sin ansökan godkänd, men jag vet faktiskt inte vad som hände med produkten, säger Kristina Walls och ler.

Vanligt förekommande kunder hos AWA är större bolag som vill säkra sina nya innovationer, till exempel nya läkemedel eller tekniska lösningar. Även om bulken i verksamheten fortfarande rör patent så är även de andra delarna av immaterialrätten stora tjänsteområden. Till exempel varumärkeskydd och designskydd.

I en värld med allt fler digitaliserade tjänster och produkter ökar behovet av att skydda stora värden. Innovationer inom exempelvis genteknik och mjukvaruutveckling tänjer gränserna för det möjliga skyddet och skapar nya utmaningar för regelver-

ket och de immateriella rättigheterna.

– Vi har en extremt snabb teknikutveckling inom olika områden. Det leder till att lagar och regler inte alltid hänger med. Ta mjukvaran till datorer som ett tidigt exempel. Det är i sig ingen uppfinning utan i lagens bemärkelse en kod som är upphovsrättsskyddad. Men många företag ville naturligtvis skydda sin mjukvara med patent. Då fick bolagen istället försöka patentskydda uppfinningar, exempelvis produkter som mjukvaran används i, säger Kristina Walls.

Med AI (artificiell intelligens) har även andra frågor ställts på sin spets. Ska en innovation som en AI-robot tar fram ägas av den som äger roboten, den som byggt roboten eller kanske av roboten själv?

– Jag vet att det låter som science fiction men vi är där nu. Komplexiteten är stor när gränsdragningarna är många och inte så tydliga.

BOLAGET GRUNDADES 1897 av den svenske ingenjören Anders Wilhelm





– Vi har delar av Malmö universitet i samma fastighet och många studenter rör sig i området. Det ger liv och rörelse, det känns som att vara i händelsernas centrum, säger Kristina Walls.

”DRIVKRAFTEN OCH DET SOM GÖR VÅRT JOBB SÅ SPÄNNANDE ÄR ATT **VI VARJE DAG MÖTER NYTT.**”

Anderson. Hans initialer lever kvar i namnet men ägandet är spritt till medarbetarna. Alla som är fast anställda kan köpa andelar, och maxnivån för köp av andelar är den samma för såväl cheferna som receptionisten.

– Vi är ett aktiebolag men fungerar väl lite som ett kooperativ. Alla ska känna sig delaktiga och ha lika stor möjlighet att ta del av vinsten.

Kristina Walls kom till AWA 1999 som 27-årig trainee. Med en ingenjörsutbildning i bagaget och juridikstudier på AWA fick Kristina den perfekta kompetensen för jobbet.

– Drivkraften och det som gör vårt jobb så spännande är att vi varje dag möter nytt. Det är till oss man kommer med sina nya tankar och idéer. Vi sitter naturligtvis därmed på heta nyheter, men sekretess och tystnadsplikt är a och o om man ska arbeta här.

PÅ AWA FINNS jurister som bland annat kan bistå vid tvister. Inte minst om det finns skäl att stämma bolag som plagierar produkter.

– Tyvärr är plagiering ett problem som kan få allvarliga konsekvenser till exempel när läkemedel eller reservdelar kopieras och säljs. Det har skett flygolyckor på grund av att man monterat in reservdelar av sämre metaller och som därför inte hållit måttet. Den typen av brott beror sällan på att immaterialrätten är bristfällig utan på att det finns helt skrupellösa individer, säger Kristina Walls.

Totalt arbetar bolaget med kunder i 60 länder. På huvudkontoret i Malmö sitter totalt

80 anställda. Hit till Matrosgatan, bara ett stenkast från konserthuset Malmö Live, flyttade AWA 2011. Innan dess satt man på Bellevue i en kontorsfastighet som AWA byggde 1970.

– När vi byggde huset var det många företag som etablerade sig i området. Sedan har Bellevue succesivt fått allt färre kontor och fler bostäder. Det ligger dessutom en bit bort från centrala Malmö. För att bland annat locka yngre medarbetare och komma närmare stadens affärsliv och puls kände vi att vi måste flytta, säger Kristina Walls.

Hon tycker att det nuvarande läget är optimalt – mellan det nya Malmö med Västra Hamnen och de gamla delarna. Till centralstationen är det cirka 400 meter vilket gör det lätt att pendla.

Till skillnad från många andra nya kontor med öppna lösningar har AWA valt egna rum där det går att stänga dörren.

– Vårt jobb kräver hög koncentration och dessutom för vi samtal med kunder om hemliga uppgifter. Eftersom vi hade möjligheten till ett upplägg med egna rum valde vi det, säger Kristina Walls.

Men det finns också många gemensamma ytor och det pågår hela tiden interaktion mellan kollegorna.

– Det här är ett jobb där du hela tiden måste fråga om olika saker. Att vara nyfiken och frågvis är bra förutsättningar för att arbeta hos oss, säger Kristina Walls. ●



GODA grannar

HYRESGÄST: AWA

VERKSAMHET: Immaterialrätt. Elva kontor på elva svenska orter samt i Danmark, Tyskland och Kina.

ADRESS: Matrosgatan 1, Malmö

YTA: 2300 kvm

ANTAL MEDARBETARE: 80 på huvudkontoret i Malmö

ÄGARE: Personallägt

GRANNAR: Konserthuset Malmö Live och Malmö universitet.

Resenären

TA ETT STEG IN OCH MÖT VÄRLDEN. DET ÄR IDÉN BAKOM SHARED STUDIOS SOM SKAPAR UNIKA MÖTEN I GULDFÄRGADE CONTAINRAR.

TEXT: MALIN AGE BILD: KARL NORDLUND

LAGOS I NIGERIA, Kabul i Afghanistan, Lahore i Pakistan eller på Manhattan i New York. De spraymålade containrarna som blänker i solen är utplacerade på vitt skilda ställen.

Insidan av containern är klädd med mörkgrått tyg. En stor skärm täcker en vägg. Det ska inte finnas något som kan distrahera, och ingenting som avslöjar om containern står i Mexiko, Gaza eller Berlin. Det ser likadant ut överallt.

– Det känns verkligen som om du blir transporterad till en annan plats, du möter en människa i helfigur och får ögonkontakt. Den andra personen står i en likadan container. Upplevelsen är att ni befinner er i samma rum, berättar Sanaz Habibi, som är curator för den svenska portalen.

SHARED STUDIOS startade 2014 som ett konstprojekt. Initiativtagaren Amar Bakshi ville på något sätt ge sin mormor, som tio år gammal hade flytt från Pakistan till USA, en möjlighet att återuppta kontakten med sitt hemland. Drömmen om en portal som kunde teleportera en person till en annan del av världen föddes. Sagan inspirerade, där ett kaninhål kan vara vägen till Underlandet eller ett Narnia väntar på andra sidan gardero-ben. Med hjälp av internet och modern audiovisuell teknik kunde Amar Bakshi göra fantasin till verklighet.

– Någon har också kallat portalen för

”Empathy Machine”, och det är vad som händer när du går in och får träffa människor från andra delar av världen. Portalen bryter ner fördomar och knyter band, säger Sanaz Habibi.

Grundidén är att dessa möten ska vara slumpmässiga, och helt gratis. Alla ska kunna delta. Sanaz Habibi lägger upp aktuella tider för Open Hours på sociala medier. Ingen anmälan krävs, och även den som bara råkar gå förbi är välkommen in.

MEN DET finns också möjlighet till mer tematiska, planerade uppkopplingar. Pedagoger från Stockholm har kopplats samman med liknande expertis i Boston för att dela kunskaper och dagen före vår intervju diskuterade ett gäng stockholmare ”Design ur ett svenskt perspektiv” med ett sällskap som satt i en container på Manhattan.

Extra minnesvärd blev uppkopplingen mellan studenter vid Kungliga Musikhögskolan som kopplades samman med elever vid Afghanistan National Institute of Music i Kabul:

– Mot slutet började de afghanska barnen spela en melodi som svenskarna snappade upp. Plötsligt spelade alla samma låt. Det var en uppkoppling som var bortom alla barriärer. All distans mellan Kabul och Stockholm, på alla nivåer, var utplånad, säger Sanaz Habibi. ●



YOU ENTER,
THE
FACE
SOMEONE IN
THE PORTAL
BE AS IF IN
THE ROOM.

*"Det känns
verkligen som
om du blir
transporterad till
en annan plats."*

SANAZ HABIBI, CURATOR SHARED STUDIOS



FRÅGOR TILL

Johan Lindahl

Johan Lindahl är talesperson för Svensk Solenergi, en branschförening med närmare 250 medlemmar inom den svenska solenergiindustrin.

SOLEN VÄXER SOM ENERGIKÄLLA

1 Idag står vindkraften för 11 procent av elproduktionen i Sverige och solkraft bara för 0,26 procent. Varför är skillnaden så stor?

– I Sverige är sol några år efter vindkraften när det gäller prisbildningen. I andra delar av världen har solen gått om vindkraften och är billigare. Men kostnaden för att producera solenergi går snabbt ner och det snabbare än för vindkraft. I länder som Mexiko, Chile och Saudiarabien är sol det absolut billigaste energislaget.

2 Det är ju länder med mycket sol. Kan sol vara lönsamt i vårt ofta mörka Sverige?

– Jo, det är jag säker på. Pris- och teknikutvecklingen går snabbt framåt och om tre, fyra år kommer el från sol att kunna produceras utan det investeringsstöd vi har idag. Nu får man subventioner med 20 procent vid installation av solpaneler. Men vi föreslår en nertrappning av de nivåerna så att de statliga pengarna räcker till fler installationer.

3 Så intresset är stort för att installera solpaneler?

– Absolut, de senaste fem åren har det skett en ökning av installationer med mellan 45 och 80 procent per år. I början av 2018 fanns det 15 273 anläggningar i Sverige och i slutet av året var summan uppe i 25 486. Det är förstås mest små anläggningar till villor och fritidshus, men även större fastighetsägare ökar sina investeringar i solkraft. De står för två tredjedelar av den totala effekten från solceller.

4 Idag kostar en solcellsanläggning för en större fastighetsägare cirka 11 000 kronor per installerad produktionskapacitet (kW) och det tar mellan 12–15 år att tjäna tillbaka pengarna. Blir det billigare i framtiden?

– Ja, teknikutvecklingen går fort och panelernas effekt blir stadigt bättre. De blir också tunnare och tar inte lika stor plats. Det är positivt att materialanvändningen då minskar och produktionen blir mer hållbar.

– Vi tror att den utvecklingen kommer fortsätta pressa priserna på paneler. Parallellt med att elpriserna stiger så blir solenergi konkurrenskraftigt och kommer att kunna stå på egna ben utan subventioner. Sedan vill vi gärna se enklare regelverk för att underlätta för små aktörer att delta på elmarknaden på ett enkelt och rättvist sätt.

5 Vi har mest sol på sommaren då behovet av el är som lägst, vad får det för konsekvenser?

– Visst finns det en obalans mellan våra årstider. Men under hela året är det också en stor skillnad mellan konsumtionen på dagen och på natten. Ökar vi mängden energi från solkraft under dagen så kan det balansera upp andra källor, som vatten- och vindkraft som då kan användas vid andra tillfällen. I Sverige kommer sol alltid att vara ett komplement till andra källor, men vi tror att den kan stå för 5 till 10 procent av elkraften år 2040. ●

DAVID GROSSMAN

”Vi vill gärna se enklare regelverk för att underlätta för små aktörer att delta på elmarknaden på ett enkelt och rättvist sätt.”

JOHAN LINDAHL, TALESPERSON FÖR SVENSK SOLENERGI





ANNA DENELL ÅRETS HÅLLBARHETSCHEF

ANNA DENELL på Vasakronan har utnämnts till Årets Hållbarhetschef 2019. Hennes budskap är tydligt: se affärsnyttan och lönsamheten i att bedriva verksamheter på ett hållbart sätt.

Priset delas ut av Aktuell Hållbarhet och motiveringen lyder: "I en många gånger trög- rörlig bransch har Anna Denell nått igenom med hållbarhetsfrågorna och ständigt förnyat arbetet. Med innovation och nytänkande har hon drivit på både internt och externt, alltid med affären i fokus. Under förra året prisades hon även internationellt för sina insatser."

BREDARE KUNDERBJUDANDE

VASAKRONAN fortsätter att utveckla ett bredare och mer flexibelt kunderbjudande. Förutom skräddarsydda och nyckelfärdiga lokaler är coworking, Vasakronan Arena, en ny del i erbjudandet. Kunderna kommer att få tillgång till en kombination av olika typer av arbetsplatslösningar och mer flexibla avtalsformer.

Som ett led i detta har Vasakronan rekryterat Viktoria Nilsson till en ny tjänst som marknadschef. Hon har tidigare arbetat på Vasakronan och kommer närmast från Atrium Ljungberg där hon varit marknadsstrateg.

Rekryteringen görs samtidigt som funktionerna för marknad, IT och utveckling samordnas för att bättre kunna utveckla det förstärkta kunderbjudandet.



Kista Streetfood Park

SOMMARSKÖNA UTEHÄNG

DET FINNS GOTT om outnyttjade ytor i våra städer. I Stockholm finns det flera exempel på platser som Vasakronan tillsammans med olika aktörer öppnat upp för att skapa mer liv och rörelse. Något som bidrar till att göra våra städer både roligare och tryggare. Väl värda ett besök!

Hötorgsterrassen, mitt i city, är inne på sin femte säsong. Den gröna oasen är ett poppis häng som bjuder på street food, träning, barnaktiviteter, stadsodling, marknader, musik och kultur.

På Garnisonens takterrass på Östermalm surrar det av liv. Här har Vasakronan tillsammans med Bee Urban skapat en grön mötesplats med stadsodling. Ett bidrag inte bara till människors välbefinnande, utan också ett skarpt bidrag till ekosystemtjänster i staden.

Kista Streetfood Park håller till i Grönlandsparken, mitt i hjärtat av Kista. Här finns ett flertal Food Trucks som serverar mat från olika delar av världen. Och du kommer även hitta aktiviteter inom kultur, sport och nöje.

SATSNING PÅ DIGITALA NYCKLAR

ACCESSY ÄR EN ny digital plattform där fastighetsägare enkelt kan fördela access, rättigheter och behörigheter till låsta utrymmen i ett hus. Det handlar om att på ett säkert sätt ge besökare, leverantörer eller entreprenörer tillfällig tillgång till en fastighet. Lösningen ska även inkludera logistik för blåljus, avfallshantering och andra servicetjänster.

Accessy ska hjälpa fastighetsä-

gare att hantera flöden av leveranser in i fastigheterna samtidigt som hyresgäster önskar mer flexibla tjänster. Till exempel att få tillgång till arbetsplatser i coworking eller hyra ett extra konferensrum.

Man siktar på en tjänst med identifikation via Bank-ID som ger möjlighet till en personlig digital nyckel. Plattformen ska fungera som en så kallad "öppen lösning" för låsleverantörers system och

fastighetsägares olika applikationer, som exempelvis hyresgäst-appar.

Bakom det gemensamt finansierade initiativet står fastighetsbolagen Akademiska hus, Castellum, Fabège, Humlegården och Vasakronan samt branschorganisationen Fastighetsägarna.



så en sista detalj...

KÄRLEKEN ÄR BLÅ

JEANSEN PÅ Kärleksgatan i Malmö fladdrar i vinden.

Det började som en kul idé. Vasakronans medarbetare bidrog med 52 jeans som hängdes upp på vajrar som löper mellan fasaderna. Helt enkelt för att skapa något annorlunda och oväntat. Utsmyckningen blev uppmärksammas och uppskattad. Nu återkommer den varje år.